

Original Article

นิพนธ์ต้นฉบับ

แรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเต่า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคามMotivation Affecting Participation in Dengue Hemorrhagic Fever Prevention and Control
of Village Health Volunteers of Seutao Sub-District, Chiangyuen District,
Mahasarakham Province.

สมหมาย คำพิชิต*

Sommhay Kompichit*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Analytical Study) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเต่า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม ทำการศึกษาในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 131 คน ซึ่งได้ผ่านการการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และหาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาชได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.95 เก็บรวบรวมข้อมูล (1 กุมภาพันธ์ 2562 ถึง 15 มีนาคม 2562) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการหาค่าจำนวน ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด สำหรับใช้อธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคล ระดับแรงจูงใจ ระดับการมีส่วนร่วม และสถิติเชิงอนุมานใช้สถิติใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman rank correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 95 คน ร้อยละ 72.52 ส่วนอายุมีค่าเฉลี่ย 47.43 ปี ส่วนมากอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 50 คน ร้อยละ 38.17 อายุน้อยที่สุด 21 ปี อายุมากที่สุด 69 ปี สถานภาพสมรส จำนวน 114 คน ร้อยละ 87.02 มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 72 คน ร้อยละ 54.96 มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท/เดือน จำนวน 72 คน ร้อยละ 54.96 ค่าเฉลี่ยของรายได้เท่ากับ 5,973.28 บาท (S.D.=3,316.52) ส่วนระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.34 ปี มากที่สุด 40 ปี น้อยที่สุด 1 ปี ส่วนระดับแรงจูงใจ ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.77$, S.D.=0.44) ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.66$, S.D.=0.53) ภาพรวมแรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับสูงทางบวก ($r_s=0.74$, 95%CI=0.654-0.810, $p<0.001$) สามารถทำนายการมีส่วนร่วมได้ ร้อยละ 72.17 ($adjR^2=0.7217$)

* สำนักงานสาธารณสุขอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม

* Chuenchom District Public Health Office, Mahasarakham

ABSTRACT

This research was a cross-sectionnal Analytic study with its aim to investigate into motivation that affects participation in dengue hemorrhagic fever prevention and control of village health volunteers of Seutao Sub-district, Chianyuen District, Maharakham Province.

The study was carried out with a group of 131 village house volunteers who passed a test for content validity approved by 3 experts and a content validity of questionnaire was also found out by using the Cronbach's Alfa Coefficient of 0.95. Data was collected from 1 February 2019 to 15 march 2019 and was analized by using program computer. The statistics used for data analysis were descriptive statistics such as Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Median, Minimum and Maximum. The statistics was for describing the personal characteristics of volunteers, and their level of motivation and participation. In addition their inferential statistics were also using a Spearman rank correlation coefficient and a stepwise multiple regression analysis. The level of statistical significance was set at 0.05.

The results showed that the majority of group of female for 95(72.52%).The aged mean value 47.43 years old. Most are aged between 41-50 years old for 50(38.17%) minimum age 21,most of age 69 years old, Married status for 114 (87.02%). The level of education secondary school for 72 (54.96%). Income not exceeding 5,000 baht per month for 72 (54.96%) mean of income 5,973.28 baht (S.D.=3,316.52 baht). The duration of the volunteer village health mean value 11.34 years here are same of the maximum 40 years the minimum 1 year. The overall level of motivation of the sample was at a hight level (\bar{x} =3.77 ,S.D. =0.44) while a level of participation of the moderate level (\bar{x} =3.66 ,S.D. =0.53). The overall level of motivation that affects participation and dengue hemorrhagic fever prevention and control of the village health volunteers of Seutao Sub-district, Chianyuen District, Maharakham Province was positive hight level ($r=0.74$, 95%CI=0.654-0.810, $p<0.001$). $adjR^2=0.7217$

บทนำ

โรคไข้เลือดออก (Dengue Hemorrhagic Fever : DHF) เป็นปัญหาสาธารณสุขทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศในเขตร้อนชื้น โดยอุบัติการณ์ของโรคไข้เลือดออกเมื่อ พ.ศ.2513 มีการระบาดของไข้เลือดออกถึง 9 ประเทศ และมีการระบาดเพิ่มมากขึ้น ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันไข้เลือดออกกลายเป็นโรคประจำท้องถิ่นของประเทศมากกว่า 100 ประเทศในแถบแอฟริกา อเมริกา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมีความรุนแรงมากในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประชากร 2,500 ล้านคน ในประเทศที่มีการระบาดจะเสี่ยงต่อการติดเชื้อไข้เลือดออกมีการติดเชื้อปีละ 50 ล้านคน และต้องนอนโรงพยาบาลมากกว่า 500,000 คนต่อปี อัตราการเสียชีวิตประมาณ ร้อยละ 2.5 สถานการณ์การระบาดของโรคไข้เลือดออกในประเทศไทย 5 ปีย้อนหลัง ระหว่าง พ.ศ. 2557-2561 พบผู้ป่วย 4,082 ราย, 144,952 ราย, 63,310 ราย, 53,190 ราย และ 85,849 ราย ตามลำดับ มีผู้ป่วยตายด้วยโรคไข้เลือดออก จำนวน 41 ราย 141 ราย, 61 ราย และ 63 ราย ตามลำดับ¹ สถานการณ์โรคไข้เลือดออกเขตสุขภาพที่ 7 ที่ประกอบไปด้วยจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ มีสถิติการระบาดของโรคไข้เลือดออก ในปี พ.ศ. 2558 - 2561 จำนวน 6,751 ราย, 3,325 ราย, และ 4,081 รายตามลำดับ² จังหวัดมหาสารคาม เป็นจังหวัดที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่องทุกปี สถานการณ์การระบาดของโรคไข้เลือดออกในจังหวัดมหาสารคาม ปี 2558 - 2560 มีจำนวนผู้ป่วย 1,122 ราย, 615 รายและ 453 ราย สำหรับปี พ.ศ. 2561 พบผู้ป่วย 669 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 69.45 ต่อประชากรแสนคน ผู้ป่วยตาย 1 ราย สำหรับสถานการณ์การระบาดของโรคไข้เลือดออกในอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2558-2561 พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก จำนวน 24 ราย, 21 ราย และ 37 รายตามลำดับ³

คณะทำงานและผู้รับผิดชอบงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ได้ใช้มาตรการที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อสนองนโยบายลดอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก โดยเริ่มจากการดำเนินงานในการกำจัดจำนวนลูกน้ำยุงลายโดยให้ดัชนีครัวเรือน (ค่า HI) ไม่ให้เกินร้อยละ 10 และอัตราไข้เลือดออกลดลง ร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับ ค่ามัธยฐานย้อนหลัง 5 ปี⁴ โดยใช้มาตรการ ได้แก่ การทำพันธะสัญญาร่วมกับนายอำเภอเชียงยืน (MOU) และให้ทุกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จัดทำแผนรณรงค์ในระดับตำบลและรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก การอบรมและให้ความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การประเมินไข้วาระหว่างตำบล เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาของโยมา ประดิษฐ์ พบว่าการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการระบาดของโรคไข้เลือดออก ทำให้ประชาชนปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁵ การรณรงค์กำจัดลูกน้ำยุงลายทุกวันศุกร์ การใช้แบบสำรวจค่าความชุกของลูกน้ำยุงลาย (ค่าBI)⁶ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เป็นพลังส่วนหนึ่งที่ทำให้อาสาสมัครสาธารณสุข เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออกในชุมชน ซึ่งตามทฤษฎีการจูงใจของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg F. et al.,1990) ได้สรุปถึงความต้องการของคนในองค์การ หรือการจูงใจจากการทำงานว่า ความพอใจในงานที่ทำ และความไม่พอใจในงานที่ทำ ไม่ได้มาจากปัจจัยกลุ่มเดียวกัน แต่มีสาเหตุมาจากปัจจัย 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) ปัจจัยการจูงใจ (Motivation Factor) เป็นสิ่งที่สร้างความพึงพอใจในงานที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้บุคคลรักและชอบงานที่ปฏิบัติอยู่ และทำให้

บุคคลในองค์กรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 2) การได้รับการยอมรับนับถือ 3) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ 4) ความรับผิดชอบ และปัจจัยค้ำจุน หรือปัจจัยอนามัย (Hygiene factor) เป็นปัจจัยภายนอกที่ชี้ถึงความไม่พึงพอใจในการทำงาน และเป็นปัจจัยที่ช่วยให้บุคคลยังปฏิบัติงานอยู่ได้ตลอดเวลา ประกอบด้วย 1) นโยบาย 2) สภาพการปฏิบัติงาน 3) การบังคับบัญชา 4) ความสัมพันธ์ระหว่าง 5) ค่าตอบแทน 6) ชีวิตความเป็นส่วนตัว การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, N.T., 1980) ที่ว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย ได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงควรเข้าร่วมกระบวนการนี้ตั้งแต่ต้น จนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การรับรู้ การเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ซึ่งจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของคณะกรรมการบริหารระบบหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม อายุ อาชีพ การรับรู้ การศึกษา⁷ ดังนั้นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลซึ่งขั้นของการมีส่วนร่วมดังกล่าวนี้จะสร้างจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ซึ่งจากรายงานการเฝ้าระวังโรคไข้เลือดออกยังพบว่า ประชาชน

ส่วนใหญ่ยังขาดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการกำจัดลูกน้ำยุงลายที่ต่อเนื่อง⁸

สถานการณ์ของโรคไข้เลือดออกของตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โรคไข้เลือดออก ยังมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเป็นงานที่ควรได้รับการแก้ไขปัญหาโดยบทบาทหน้าที่ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะแก้ไขปัญหาในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในระดับหมู่บ้าน และตำบลในการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยศึกษาแรงจูงใจ ปัจจัยการจูงใจ ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ปัจจัยค้ำจุนนโยบาย สภาพการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ค่าตอบแทนชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว และศึกษาการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นประโยชน์ต่อบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อแก้ไขปัญหในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาผลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ

ควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาการเป็น อสม. มีความสัมพันธ์กับการมี

ส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

2. แรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

คุณลักษณะส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- รายได้
- ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน
- ระยะเวลาในการเป็นปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ปัจจัยการจูงใจ

- ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
- การได้รับการยอมรับนับถือ
- ลักษณะงานที่ปฏิบัติ
- ความรับผิดชอบ

ปัจจัยค้ำจุน

- นโยบาย
- สภาพการปฏิบัติงาน
- ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- ค่าตอบแทน
- ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Analytical Study)

2. ประชากรคืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ประชากร จำนวน 174 คน

และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่อ่านออกเขียนได้และยินดียินดีร่วมตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างกรณีทราบจำนวนประชากร⁹

$$n = \frac{N Z_{\alpha/2}^2 \sigma^2}{e^2 (N-1) + Z_{\alpha/2}^2 \sigma^2}$$

เมื่อกำหนดให้

n = จำนวนขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 174 คน

$Z_{\alpha/2}$ = ค่ามาตรฐานใต้โค้งปกติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ($Z_{\alpha/2}$ หรือ $Z_{0.025}=1.96$)

e = ค่าความคลาดเคลื่อนกำหนดไว้ ที่ยอมให้เกิดขึ้นซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ยที่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างแตกต่างจากค่าเฉลี่ยของประชากร เท่ากับ 0.05

σ = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยใช้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการได้จากการมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาทอง¹⁰ ซึ่งมีค่า 0.54

แทนค่า

$$n = \frac{174 \times (1.96)^2 \times (0.54)^2}{(0.05)^2 \times (174-1) + (1.96)^2 \times (0.54)^2}$$

n = 125.55 จำนวน 126 คน

ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 126 คน และผู้วิจัยได้คำนวณเพื่อการตอบกลับไม่ครบถ้วน ร้อยละ 10 รวมส่งแบบสอบถามทั้งหมด 139 ชุด การสุ่มตัวอย่างจากการหาช่วงของการเลือกตัวอย่าง $I = N/n = 174/131$ ได้ 1.32 โดยถ้าได้ค่ามากกว่า 1.5 ใช้วิธีสุ่มอย่างเป็นระบบ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายและได้รับการตอบกลับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 131 ชุด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการควบคุมคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์

มีทั้งหมด 3 ส่วน ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม โดยแบบสอบถามได้หาความตรงของเนื้อหาโดยการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ครบถ้วน ลักษณะแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบ

ให้เลือกตอบ 5 ระดับ (5,4,3,2,1) หาความเที่ยงของเครื่องมือโดยได้ค่าความเชื่อมั่น 0.95 (Cronbach's Alpha Coefficient)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ในการหาค่าจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด สำหรับใช้อธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคล ระดับแรงจูงใจ ระดับการมีส่วนร่วม สถิติเชิงอนุมาน ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman rank correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอ (Stepwise multiple regression analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 95 คน ร้อยละ 72.52 ส่วนอายุมีค่าเฉลี่ย 47.43 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 50 คน ร้อยละ 38.17 อายุน้อยที่สุด 21 ปี อายุมากที่สุด 69 ปี สถานภาพสมรส จำนวน 114 คน ร้อยละ 87.02 ระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 72 คน ร้อยละ 54.96 ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท / เดือน จำนวน 72 คน ร้อยละ 54.96 ค่าเฉลี่ยของรายได้เท่ากับ 5,973.28 บาท (S.D.=3,316.52) ส่วนระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.34 ปี น้อยที่สุด 1 ปี มากที่สุด 40 ปี

2. ระดับแรงจูงใจของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ภาพรวมพบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.77$, S.D.=0.44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับแรงจูงใจส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยแรงจูงใจด้านความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=4.13$, S.D.=0.56) รองลงมา คือ ด้านชีวิตความเป็น ส่วน ตัว ($\bar{x}=4.07$, S.D.=0.53) ด้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{x}=3.92$, S.D.=0.54) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($\bar{x}=3.86$, S.D.=0.54) ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ($\bar{x}=3.81$, S.D.=0.55) ส่วนด้านที่น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านค่าตอบแทน ($\bar{x}=3.18$, S.D.=0.70)

3. ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ภาพรวมพบว่า ภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.66$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเพียงด้านเดียว ($\bar{x}=3.74$, S.D.=0.65) ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{x}=3.66$, S.D.=0.64) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x}=3.65$, S.D.=0.67) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x}=3.65$, S.D.=0.63)

4. การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลทุกด้านมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$) กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ดังนี้ เพศหญิง ($r_s=-0.02$, $p=0.80$), อายุ ($r_s=0.05$, $p=0.52$), สถานภาพสมรส(คู่) ($r_s=0.12$, $p=0.14$) ระดับการศึกษา (มัธยมศึกษา) ($r_s=0.03$, $p=0.68$), รายได้ ($r_s=0.04$, $p=0.57$) และระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ($r_s=0.04$, $p=0.60$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

คุณลักษณะส่วนบุคคล	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_s)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
เพศ(หญิง)	-0.02	0.80	ไม่มีความสัมพันธ์
อายุ	0.05	0.52	ไม่มีความสัมพันธ์
สถานภาพ(คู่)	0.12	0.14	ไม่มีความสัมพันธ์
ระดับการศึกษา (มัธยมศึกษา)	0.03	0.68	ไม่มีความสัมพันธ์
รายได้	0.04	0.57	ไม่มีความสัมพันธ์
ระยะเวลาการเป็น อสม.	0.04	0.60	ไม่มีความสัมพันธ์

5. การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ภาพรวมแรงจูงใจมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s=0.74$, 95%CI=0.654-0.810, $p < 0.001$) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงจำนวน 2 ด้าน ตามลำดับ คือ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ($r_s=0.74$, 95%CI=0.66 2-0.81 5, $p < 0.001$) และด้านนโยบาย ($r_s=0.68$, 95%CI = 0.5 8 2-0.7 6 6, $p < 0.001$) สำหรับด้านอื่นๆ

ความสัมพันธ์ในระดับปานกลางตามลำดับดังนี้ ด้านชีวิตความเป็นส่วนตัว ($r_s=0.61$, 95%CI= 0.491-0.708, $p < 0.001$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($r_s=0.60$, 95%CI=0.487-0.706, $p < 0.001$) ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ($r_s=0.59$, 95%CI=.473-0.696, $p < 0.001$) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($r_s=0.56$, 95%CI=0.437-0.672, $p < 0.001$) ด้านความรับผิดชอบ ($r_s=0.52$, 95%CI=0.385-0.636, $p < 0.001$) ด้านค่าตอบแทน ($r_s=0.49$, 95%CI=0.353-0.614, $p < 0.001$) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ($r_s=0.43$, 95%CI=0.289-0.567, $p < 0.001$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัด
มหาสารคาม

แรงจูงใจ	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม			
	สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r_s)	95% CI	p-value	ระดับ ความสัมพันธ์
ปัจจัยจูงใจ				
ความสำเร็จในการ ปฏิบัติงาน	0.59	0.473-0.696	< 0.001	ปานกลาง
การได้รับการยอมรับนับถือ	0.43	0.289-0.567	< 0.001	ปานกลาง
ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	0.56	0.437-0.672	< 0.001	ปานกลาง
ความรับผิดชอบ	0.52	0.385-0.636	< 0.001	ปานกลาง
ปัจจัยค้ำจุน				
นโยบาย	0.68	0.582-0.766	< 0.001	สูง
สภาพการปฏิบัติงาน	0.74	0.662-0.815	< 0.001	สูง
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	0.60	0.487-0.706	< 0.001	ปานกลาง
ค่าตอบแทน	0.49	0.353-0.614	< 0.001	ปานกลาง
ชีวิตความเป็นส่วนตัว	0.61	0.491-0.708	< 0.001	ปานกลาง
ภาพรวม	0.74	0.654-0.810	< 0.001	สูง

6. คุณลักษณะส่วนบุคคลและแรงจูงใจ
ที่มีผลและมีอำนาจทำนายการมีส่วนร่วมใน
การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบล
เสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า
เมื่อสภาพการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้
การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ
หมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัด
มหาสารคามเพิ่มขึ้น 0.40 หน่วย (เมื่อควบคุม
แรงจูงใจด้านด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
ด้านนโยบาย ด้านการได้รับการยอมรับนับถือให้
คงที่) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.30-0.51 อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ (mean_diff =0.40, 95%CI =0.30-0.51,

p<0.001) เมื่อคะแนนแรงจูงใจด้านนโยบายเพิ่มขึ้น
1 หน่วย ทำให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันและ
ควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน
จังหวัดมหาสารคามเพิ่มขึ้น 0.21 หน่วย
(เมื่อควบคุมแรงจูงใจด้านด้านสภาพการปฏิบัติงาน
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการได้รับ
การยอมรับนับถือให้คงที่) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.08-
0.35 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (mean_diff =0.21,
95%CI=0.08-0.35, p=0.001) เมื่อคะแนนแรงจูงใจ
ด้านด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น
1 หน่วย ทำให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันและ
ควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน

จังหวัดมหาสารคามเพิ่มขึ้น 0.16 หน่วย (เมื่อควบคุมแรงจูงใจด้านด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านนโยบาย ด้านการได้รับการยอมรับนับถือให้คงที่) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.03-0.29 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (mean_diff =0.16, 95%CI = 0.03-0.29, p=0.012) และเมื่อคะแนนแรงจูงใจด้านการได้รับการยอมรับนับถือเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค

ใช้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคามเพิ่มขึ้น 0.13 หน่วย (เมื่อควบคุมแรงจูงใจด้านด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านนโยบายให้คงที่) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.03-0.29 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (mean_diff=0.13, 95%CI = 0.03-0.29, p=0.014) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	Mean ±S.D.	Mean difference	95% CI	p-value
สภาพการปฏิบัติงาน	3.50±0.64	0.40	0.30-0.51	< 0.001
นโยบาย	3.76±0.54	0.21	0.08-0.35	0.001
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.96±0.53	0.16	0.03-0.29	0.012
การได้รับการยอมรับนับถือ	4.12±0.56	0.13	0.03-0.29	0.014
R-squared = 0.7303		adjR ² = 0.7217		

อภิปรายผลการวิจัย

ภาพรวมแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเฒ่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม (\bar{x} =3.77,S.D.=0.44) (r_s =0.74, 95%CI =0.654-0.810, p<0.001) สอดคล้องกับสุวัฒน์ วงศ์ปฐิมาพร ศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมสุขภาพภาคประชาชนเชิงรุกจังหวัดชัยภูมิ¹¹ พบว่า ภาพรวมแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ระดับสูงทางบวกกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมสุขภาพภาคประชาชนเชิงรุกจังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามโครงการดังกล่าว คือ ปัจจัยค้ำจุน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านชีวิต

ความเป็นอยู่ส่วนตัว ปัจจัยจูงใจ ด้านการยอมรับนับถือและด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการศึกษาของ รัศมี ตรีแสน และคณะ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน อำเภอคือวัง จังหวัดยโสธร¹² พบว่า การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อแยกรายด้านพบว่าด้านการบริการสุขภาพด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ และการบริหารงบประมาณเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขมีการปฏิบัติงานในระดับสูง ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน คือ งบประมาณ ค่าตอบแทนการยกย่องผลงานต่อสาธารณชน และการศึกษาของ บุญเลิศ โพธิ์ชัย ได้ศึกษาวิจัยถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน อำเภอเขาสนกวาง จังหวัดขอนแก่น¹³

พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้ปฏิบัติงานตามบทบาทในงานสุขภาพภาคประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับสูง และการศึกษาของวงศ์นริศ คงรอด ได้ศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น¹⁴ พบว่า แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ภาพรวมของแรงจูงใจอยู่ในระดับต่ำทางบวก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แรงจูงใจด้านการได้รับความไว้วางใจและมีอำนาจในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวก ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน และความอิสระในการทำงานมีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางบวก ด้านค่าตอบแทนพบว่า มีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางบวก ความท้าทายของงานที่ปฏิบัติมีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางลบ ส่วนการได้รับการยกย่อง สถานภาพการทำงาน และโอกาสในการเจริญเติบโต รวมทั้งด้านการเป็นส่วนตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน

การมีส่วนร่วมภาพรวมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสือเผ่น อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x} = 3.66, S.D. = 0.53$ ส่วนรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน $\bar{x} = 3.74, S.D. = 0.65$ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์/การประเมินผล และการตัดสินใจ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเศษฐ์ ปรีกโรสง ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา¹⁵ พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง และผลการศึกษาทางด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยด้านการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การตัดสินใจวางแผน

ด้านการประเมินผลและด้านการดำเนินงานตามลำดับ กฤษ ตะภา ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลหนองน้ำใส อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น¹⁶ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีส่วนร่วมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน และจากการศึกษาของ รัชณี ธิติยประเสริฐ พบว่าการดำเนินการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกจากการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรม 6 กิจกรรมก่อนและหลังการดำเนินงาน ได้แก่ 1) กิจกรรมการตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก 2) กิจกรรมการให้สุขศึกษาประชาสัมพันธ์เรื่องโรคไข้เลือดออก 3) กิจกรรมการจัดหาทรายเคมีกำจัดลูกน้ำยุงลาย 4) กิจกรรมรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย 5) กิจกรรมสำรวจลูกน้ำยุงลายทุกสัปดาห์ และ 6) กิจกรรมกวาดประกวาดบ้านปลอดลูกน้ำยุงลาย พบว่า ก่อนและหลังดำเนินการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์¹⁷ และการศึกษาของ ศุภเชษฐ์ ชาญประเสริฐ ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น¹⁸ พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

คุณลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) หรือไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการ

ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้ เพศที่นำมาหาความสัมพันธ์ คือ เพศหญิง อายุ สถานภาพสมรสคู่ ระดับการศึกษามัธยมศึกษา รายได้และระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข

ด้านแรงจูงใจ ภาพรวมแรงจูงใจอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านสภาพการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมา คือ ด้านนโยบาย ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางตามลำดับ ได้แก่ ด้านชีวิตความเป็นส่วนตัว ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ และด้านค่าตอบแทน สำหรับด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อสภาพการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ทำให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคามเพิ่มขึ้น (เมื่อควบคุมแรงจูงใจด้านด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านนโยบาย ด้านการได้รับการยอมรับนับถือให้คงที่) เมื่อคะแนนแรงจูงใจด้านนโยบายเพิ่มขึ้นทำให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคามเพิ่มขึ้น (เมื่อควบคุมแรงจูงใจด้านด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการได้รับการยอมรับนับถือให้คงที่) เมื่อคะแนนแรงจูงใจด้านด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น ทำให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคามเพิ่มขึ้นด้วย (เมื่อควบคุมแรงจูงใจด้านด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านนโยบาย ด้านการได้รับการยอมรับนับถือให้

คงที่) และเมื่อคะแนนแรงจูงใจด้านการได้รับการยอมรับนับถือเพิ่มขึ้นทำให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคามเพิ่มขึ้นด้วย (เมื่อควบคุมแรงจูงใจด้านด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านนโยบาย ให้คงที่)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อเรียงลำดับของแรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหลังการวิเคราะห์เชิงพหุหลายตัวแปรร่วมกัน พบว่า ด้านที่มีผลตามลำดับคือด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านนโยบาย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านการได้รับการยอมรับนับถือ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญ และความสามารถเพียงพอในการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อให้มีการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงาน ควรได้รับเหมาะสมเพียงพอต่อการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายโรคไข้เลือดออกมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการนำรูปแบบการการศึกษาครั้งนี้ไปศึกษาในตำบลอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในพื้นที่อื่นๆ ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่น่าจะมีผลหรือมีความสัมพันธ์ต่อการการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อนำมาใช้ในการลำดับความสำคัญในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

3) ควรมีการศึกษาในลักษณะวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบถึงปรากฏการณ์ที่แท้จริงของสภาพที่เป็นจริงที่เป็นอยู่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านว่าจะสอดคล้องหรือขัดแย้งกับการวิจัยเชิงปริมาณอย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีจากความร่วมมือของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจากตำบลเสื่อเต่า ทั้ง 16 หมู่บ้าน ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเสื่อเต่า ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนสูง พร้อมด้วยคณะเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; 2562. [สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2562] แหล่งข้อมูล : <https://wesr.boe.moph.go.th>
- สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง กรมควบคุมโรค. รายงานการพยากรณ์โรคไข้เลือดออกปี 2562. กระทรวงสาธารณสุข; 2562. [สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2562] แหล่งข้อมูล <https://ddc.moph.go.th>
- โรงพยาบาลเชียงใหม่. รายงานการเฝ้าระวังโรคไข้เลือดออก 2561. จังหวัดมหาสารคาม (เอกสารอัดสำเนา). 2562. 1:6.
- สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง กรมควบคุมโรค. คู่มือการประเมินผลตามตัวชี้วัด งานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกระดับจังหวัด 2551. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; 2551.
- โยมา ประดิษฐ์. ผลของการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก บ้านหนองบัว ตำบลนาดี อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี (รายงานการศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2552.
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเขียงยืน. รายงานการเฝ้าระวังโรคไข้เลือดออก 2562. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม. (เอกสารอัดสำเนา). 2562. 1:4.
- มนัญชัย รูปดำ. การมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของคณะกรรมการบริหารระบบหลักประกัน สุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น (รายงานการศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2552.
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเขียงยืน. คู่มือการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเขียงยืน 2562. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม; 2562. 1:10.
- อรุณ จิรวัดน์กุล. ชีวิตดีสำหรับงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น: คลังนาธรรมชาติ; 2551.
- จิราภรณ์ สีดาพล. แรงจูงใจที่มีผลต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาทอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2557.
- สุวิวัฒนะ วงศ์ปฏิมาพร. แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข

- ประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมสุขภาพ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเชิงรุก
จังหวัดชัยภูมิ (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุข
ศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2553.
12. รัศมี ตรีแสน และคณะ. ปัจจัยที่มีผลต่อการ
ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร
สาธารณสุข ประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาค
ประชาชน อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร
(วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหา
บัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น; 2551.
13. บุญเลิศ โพธิ์ชัย. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน
ตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ
หมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน อำเภอ
เขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์
ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2551.
14. วงศ์นริส คงรอด. แรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับ
การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน
อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์
ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต).
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2551.
15. พิเศษฐ์ ปรีกัไฮสง. การมีส่วนร่วมของ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใน
การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออก อำเภอประทาย จังหวัด
นครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุข
ศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2552.
16. กฤษ ตะภา. การมีส่วนร่วมในการป้องกันและ
ควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส
อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์
ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2553.
17. รัชณี ถิตย์ประเสริฐ. การมีส่วนร่วมของชุมชนใน
การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออก ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาคู จังหวัด
กาฬสินธุ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุข
ศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2552.
18. คเชนทร์ ชาญประเสริฐ. การมีส่วนร่วมของ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอ
สีชมพู จังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ปริญญา
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2551.